A szép különbség felhígítása

Ian Paul és Andrew Bartlett · németre fordította: Hans-Jörg Ronsdorf · 2022. június · átdolgozva: 2026. október

Mindenekelőtt az Egyesült Államokban, de az angolszász világban is újra teljes erővel folyik a vita arról, hogy vezethetnek-e és taníthatnak-e a nők. Mint a hullámok, amelyek évtizedenként egyszer végigsöpörnek a kereszténységen, itt különösen a konzervatív evangéliumi világon. Pedig az úgynevezett komplementáriusok érveit (Piper, Grudem, Keller, Carson, MacArthur, Burk, DeYoung, Dever, Matthias Lohmann – Németországban nem kevés szabadegyház, kezdeményezés és kiadó, mint az E21, az EBTC, a KFG, a testvérgyülekezetek minden irányzata, a 3L Verlag stb.) – akik úgy vélik, hogy a nőket bibliai alapon kizárhatják a tanításból és a vezetésből – már mind feldolgozták és megcáfolták. Ez a tanulmány egy olyan szöveggel foglalkozik, amely újból megpróbálja megalapozni a hierarchikusan alárendelt női szerep tételét. Ez egy valamivel újabb megközelítés, de éppúgy célt téveszt, ahogyan Ian Paul és Andrew Bartlett kritikája megmutatja.

Ez a német fordítás munkafordítás, a DeepL.com segítségével készült, nem nyomdakész szöveg. Csupán az a célja, hogy értelmesen visszaadja a tartalmat, és így követni lehessen az érveket és ellenérveket. Valóban találtam benne (a magam számára) néhány új gondolatot, amelyek ismét megerősítenek abban, hogy ezt az álláspontot teljesen feladtam.

Hans-Jörg Ronsdorf 2022. június 28., Augsburg

Andrew Bartlett QC-vel, a ***Men and Women in Christ: Fresh Light from the Biblical Texts*** (IVP, 2019) szerzőjével fogtam össze, hogy bibliai kritikát mutassunk be Andrew Wilsonnak, a Newfrontiers szóvivőjének és teológusának „**Beautiful Difference: The Complementarity of Male and Female**” című írásáról. A kritika szerzőiről és támogatóiról a teljes adatokat a szöveg végén találja.

Wilson védőbeszéde a komplementarizmus mellett

A komplementarizmus[1] válságban van.

1991-ben jelent meg a komplementárius irányzat fontos műve, a *Recovering Biblical Manhood and Womanhood*, John Piper és Wayne Grudem szerkesztésében. 2020-ban azonban megjelent a „*Recovering From Biblical Manhood and Womanhood*”. A cím már sejteti a tartalmat. A szerző, Aimee Byrd teológus, aki egy olyan egyesült államokbeli református felekezetből ír, amely gyülekezeteiben nem enged női vezetőket.

Byrd könyvéről Denny Burk, az egyik vezető észak-amerikai komplementárius írt ismertetést. Nyíltan elismeri, hogy van egy nemzedék, amely „ki akar szállni a komplementarizmusból”. Figyelmeztet: „Van egy nemzedék, amely kijáratot keres, és Byrd kínál egyet.” Olvasóközönsége „ugrásra kész, és csak egy valamennyire intelligens ürügyet keres hozzá.”[2]

Terran Williams egy nagy dél-afrikai gyülekezet lelkipásztora; ez a gyülekezet a komplementarizmushoz kötődik. Arra kérték, hogy dolgozza ki és írja meg álláspontjuk jobb védelmét. Amikor alaposan megvizsgálta ezt az álláspontot, rájött, hogy a Bibliával nem tudja megvédeni.[3]

Valóban sokan hagyják el a komplementarizmust. A nők megtalálják teljes szabadságukat Krisztusban. A férfiak új szemmel látják a nőket: valódi harcostársaikként.

Andrew Wilson azonban azért lépett színre, hogy megfékezze a veszteségeket. Tanító lelkipásztor és presbiter egy délkelet-londoni gyülekezetben, amely a Newfrontiers-gyülekezetek családjához tartozik. Tiszteljük őt mint jószívű és jó szándékú testvérünket Krisztusban. Joggal ismerik intelligens és átgondolt szerzőként.[4] ***Talán ő a komplementarizmus vezető európai teológusa.***

Wilson joggal bírálja ennek a megközelítésnek néhány vonását. Elismeri, hogy ez a megközelítés megalázta testvérnőinket, hogy a háború utáni Amerikát olvasta bele az Újszövetségbe, hogy unortodox nézeteket védett a Szentháromságról, és hogy a más véleményen lévőket méltánytalanul teológiai liberálisoknak bélyegezte. Ennek ellenére tartani akarja a vonalat, és azt állítja, hogy a családban és a gyülekezetekben csak férfiak vezessenek.

Tudja, hogy sok keresztény, aki hitét a Bibliából meríti, nincs meggyőződve a komplementarizmus mellett szóló szokásos érvekről. ***Ezért megpróbálta jobban csinálni. A komplementarizmust új néven, „komplementaritásként" szeretné bemutatni. És szélesebb bibliai alapra szeretné helyezni.*** Ezt egy nagy hatású tanulmányban tette meg: „Beautiful Difference: The Complementarity of Male and Female" (A férfi és a nő komplementaritása).[5] Bár kitér a férfi vezetésre a családban is, érvelése főleg a gyülekezetben kizárólag férfiakból álló vezetés (csak férfi presbiterek) védelmére irányul.

A cikk megnyerő és szépen megírt – és valóban találhatók benne fontos igazságok, amelyekkel egyetértünk.[6] ***De valóban megalapozott bibliai érveket hoz-e amellett, hogy a gyülekezet vezetését férfiakra korlátozzuk? Mi nem így gondoljuk.*** Céljával ellentétben Wilson tanítása valójában csorbítja a férfiak és a nők közötti szép különbséget. Elmarad a teljes komplementaritástól (kölcsönös kiegészítéstől). Miközben a férfiakat nem korlátozza, a nőket olyan módon korlátozza, ahogyan Isten nem akarja. Kérjük, olvasson tovább, hogy megtudja, hol téved ez a nézet.[7]

Wilson érvelése

Wilson érvelésének összefoglalásával kezdjük. Eltér a gyakran használt bizonyítószöveges megközelítéstől. Ehelyett az egész Bibliát átfogó megközelítést próbál követni. Legfontosabb pontjai:

1. A komplementaritás bele van írva Isten teremtésébe, a férfiakba és a nőkbe is.
2. A férfiak és a nők arra teremtettek, hogy különbözzenek. Sajátos tulajdonságaik azok, amelyeket az 1Móz 1–4 alapján várnunk kell: ott a férfi (héberül hasonló a „föld" szóhoz) azt a feladatot kapta, hogy őrizze a kertet a támadásokkal szemben, az asszonyt, Évát (hasonló az „élet" szóhoz) pedig minden élők anyjának nevezték.
3. A férfi és a nő komplementaritása a házasságban, a családban és a munkahelyen jut kifejezésre. Az 1Tim 5,1–2 szerint az idősebb asszonyokkal kifejezetten mint anyákkal, az idősebb férfiakkal kifejezetten mint apákkal, a fiatalabb asszonyokkal mint lánytestvérekkel stb. kell bánnunk, nem mint nemileg semleges egységekkel vagy nem nélküli, atomizált munkásokkal.
4. Központi gondolat, hogy csak férfiak lehetnek presbiterek a gyülekezetben, mert (a) a presbiterek feladata az, hogy a nyáj pásztoraiként őrizzék és védelmezzék a gyülekezetet, és (b) a bibliai történet minden szakaszában férfiak kapják azt a megbízatást, hogy őrizzék és védelmezzék Isten népét:

Az (a) alátámasztására az ApCsel 14,22–23; 20,17–38; Tit 1,5–9; 1Pt 5,1–4 helyekre hivatkozik. A (b) alátámasztására hét témára hivatkozik, amelyek hat példát és egy tanító szakaszt foglalnak magukban. A példák: Ádám, a pátriárkák, a lévita papok, az izraeli királyság, a tizenkét apostol és az új Jeruzsálem jellemzői, amellyel a Biblia végződik. A tanítás Pál listája a gyülekezeti presbiterek alkalmasságáról.

5. Bár a nők nagy szerepet játszanak a bibliai történetben, nőként olyan módon szolgálnak, amely kiegészíti a férfiakét. Nőként mindenféle olyan dolgot tehetnek, amelyet a férfiak nem tudnak vagy nem tesznek.
6. A gyülekezetet családként kell szemlélni. Ha tehát tagadjuk, hogy a nők presbiterek lehetnek, az ugyanolyan, mint tagadni, hogy a nők apák, a férfiak pedig anyák lehetnek.

Elismerjük Wilson kísérletét, hogy az egész Bibliát átfogó megközelítést kövessen. Érvelése azonban nyilvánvalóan hibás: a bibliai történetet tekintve téves, ellentmond a bibliai teológiának, és bibliai exegézise nem megalapozott. Ezeket a pontokat sorra megvizsgáljuk.

A bibliai történet

Wilson szerint a bibliai történet minden szakaszában férfiakat bíznak meg Isten népének őrzésével és védelmével. Ezen azt érti, hogy Isten csak férfiakat hív el, nem nőket, hogy őrizzék és védelmezzék Isten népét.

Ez azonban egyszerűen nem igaz. Kiemelkedő ellenpéldák cáfolják az állítását:

- Kit rendel Isten Izrael Egyiptomból való kivonulásakor arra, hogy Mózesen kívül biztonságban átvezesse a népet a pusztán? Mózes fivérét és nővérét – Áront és Mirjámot. Lásd 2Móz 15,20–21; 4Móz 12,1–2; Mik 6,4.
- A „bírák” idejében Isten Déborát rendeli arra, hogy vezesse és megszabadítsa Izrael népét: viszályokat simít el, prófétál, és vezeti a népet a harcban (Bír 2,16–19; 4–5).
- Jósiás király idejében Isten Huldát hívja el prófétanőnek, hogy vezesse a királyt és a népet, és ébredést hozzon (2Kir 22,11–23,3).[8]
- Az Újszövetségben Priszcilla megvédi az efézusi születőben lévő gyülekezetet az elégtelen tanítástól (ApCsel 18,18–28). Ahogyan Lukács elbeszéli a történetet, abból arra lehet következtetni, hogy ezt isteni rendelésnek tekinti.[9] A nyakát is kockáztatta, hogy megmentse Pál életét (Róm 16,4).[10]
- Júniát, aki Pállal együtt volt fogságban, Isten apostollá hívta el (Róm 16,7). Apostoli szolgálata ugyanolyan jellegű volt, mint Apollósé és Barnabásé, az utazó evangélistáké és gyülekezetalapítóké.[11] Egy apostol tanítása hozzájárul ahhoz, hogy a gyülekezet megmaradjon és védelmet kapjon.

Még Wilson néhány kiválasztott példája sem mutatja, hogy Isten kizárólag férfiakat hív el Isten népének védelmére.

Először: Ádám. Wilson azt mondja, hogy azért helyezték a kertbe, „hogy szolgálja és őrizze” (1Móz 2,15). Elfogadjuk, hogy az általa adott fordítás („szolgálni és őrizni”) helyes, még ha a héber szöveg kisebbségi értelmezéséről van is szó. [12]Azonban:

1. Az 1Móz 2 nem mondja, hogy a kert őrzése egyedül Ádám feladata volt. Éppen ellenkezőleg: az asszonynak e feladatban segítőjének vagy „hozzá illő társának” kellett lennie (1Móz 2,18; vö. 1,28).

2. A bibliai szóhasználatban a „segítő” szó ('ēzer), amelyet az asszonyra alkalmaznak, úgy tűnik, a „védelmező” vagy „szabadító” mellékjelentését hordozza. A szó minden más előfordulásánál a szövegösszefüggés azt mutatja, hogy a segítő tevékenység védelem vagy szabadítás, gyakran Isten segítsége Izraelnek.[13]

3. A kert őrzése nem Isten népének őrzése.[14]

Másodszor: a pátriárkák. Wilson egyetlen igehelyet sem nevez meg, ahol Isten minden pátriárkának azt a feladatot adná, hogy védelmezze Isten népét. Ha arra a tényre akar támaszkodni, hogy némelyikük a gyakorlatban néha ezt tette, akkor mi is hozhatunk példákat olyan asszonyokra, akik Isten népét védelmezik:

Abigail megóvja férjét és háza népének férfiait az erőszakos haláltól (1Sám 25).

Ráháb megvédi a férfi kémeket (Józs 2).

Egy névtelen asszony megóvja Tébec népét attól, hogy elégjen (Bír 9,50–57). Különösen érdekes példa. Erőteljes tettet hajt végre (felemel egy malomkövet) egy védekező hadi cselekmény során (halálosan megsebesíti az ostromló Abimélek királyt), Isten tervének részeként, hogy legyőzze a gonoszt (56. v.). Mivel azonban Abiméleknek társadalmilag elfogadhatatlan, hogy egy asszony ölje meg, megparancsolja fegyverhordozójának, hogy rántsa ki kardját, és ölje meg őt. Ez szemlélteti, hogy amikor Isten egy asszonyt rendel védelemre vagy vezetésre szándékai megvalósítására, az szembemegy a kultúra patriarchális társadalmi normáival.

Ábel-Bét-Maaka bölcs asszonya megvédi városa férfiait és asszonyait egy betörő hadseregtől (2Sám 20).

Eszter megóvja a zsidókat egy vérengzéstől (Eszt 2,19–9,19).

A Péld 31,10–31 erős asszonya megvédi saját családját és háza népét, de a szegényeket és rászorulókat is. Eszményként írják le, ez azonban azt feltételezi, hogy a leírt tulajdonságok valódi asszonyokban is megtalálhatók, ha nem is mind egyetlen személyben.[15]

Harmadszor: az új Jeruzsálem. Wilson ezt írja:

> *A Biblia azzal végződik, hogy egy női várost – amelyhez Isten egész népe hozzátartozik, bármilyen neműek vagyunk is – egy férfi megváltó megment, és végül feleségül vesz, miközben a város falait és alapjait férfi apostolokról és férfi pátriárkákról nevezik el.*

Nem világos, miért tekinti Wilson az új Jeruzsálemet tétele bizonyítékának. János látomásában nem pátriárkákról vagy férfi apostolokról van szó, akik Isten népét védelmezik:

- A Jel 21,12 szerint a kapukra (nem a falakra) Izrael fiai tizenkét törzsének nevei vannak írva. A kapuk bejáratok. Ezek a nevek azt jelölik, ki léphet be, mégpedig Isten egész népe (lásd Ez 48,30–35; Jel 7,4.9). A kapuk nem a védelmet szolgálják: soha nem zárják be őket (21,25).
- A Jel 21,14 szerint a város falának tizenkét alapköve van, amelyeken „a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve” áll. „A Bárány apostolai” megjelölés arra utal, hogy az egyházat az az apostoli üzenet alapozta meg, amely Jézust úgy hirdeti, mint aki „megszabadított minket bűneinkből az Ő vére által” (Jel 1,5). Itt nem védelemről van szó.[16]

Isten megparancsolta a nőknek, hogy a férfiakkal együtt uralkodjanak (1Móz 1,28), és úgy tűnik, hogy a férfiakkal együtt védelmezzenek is (1Móz 2,18). Így tehát még az emberi engedetlenség negatív következménye után is az 1Móz 3-ban („ő pedig uralkodik rajtad” – 3,16) arra számíthatunk, hogy a bibliai történetben találunk némi bizonyítékot erre az uralkodó és védelmező magatartásra. És pontosan ezt találjuk. Lásd a fenti példákat, Mirjámtól a Példabeszédek 31. fejezetének erős asszonyáig.

Bibliai teológia

Ahhoz, hogy helyesen értsük a Bibliát, szem előtt kell tartanunk, hogyan látja az Újszövetség a két egymással szemben álló korszakot.

Van a jelenlegi gonosz korszak, amelyből Jézus megmentett minket, és van az eljövendő korszak, amelyet Jézus elindított. Az eljövendő korszak az eljövendő feltámadáskor és mindennek az új teremtésben való helyreállításakor válik teljes valósággá. Addig a korszakok átfedésében élünk, a „már most, de még nem" állapotában. Ez a gondolatmenet a Szentírás számos helyén világosan megjelenik.[17]

Az eljövendő korszak beteljesedése nem visszatérés az Édenbe, hanem új és másféle jövő, amelyet egy város jelképez, nem egy kert (Jel 21,1–22,5). Így az emberek a feltámadáskor – az 1Móz 2,24-gyel ellentétben – sem nem házasodnak, sem férjhez nem mennek (Mt 22,30). Utódokra nem lesz szükség. Az új teremtést nagy sokaság népesíti majd be, amelyet senki sem tud megszámlálni, minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből (Jel 7,9; 19,6–7).

Wilson természetesen tudja mindezt. Cikke legelején ezt írja az új teremtésről:

> *Nem meglepő, hogy az ég és a föld közötti megkülönböztetés megszűnése a férfi és a nő közötti megkülönböztetés megszűnésével jár együtt.*

Amikor azonban továbbfejleszti érvelését, a bibliai keret feledésbe merül. ***Úgy érvel, mintha nem volna lényeges különbség az első teremtés és az új teremtés, vagy a régi és az új szövetség között. Joggal mondja: „A keresztények arra kaptak elhívást, hogy ebben a korszakban kifejezésre juttassák a férfi és a nő komplementaritását", de elmulasztja figyelembe venni, hogyan árnyalja ezt az elhívást az a kifejezett hívás, hogy ebben a jelenlegi életben az eljövendő korszak új életét juttassuk kifejezésre.***

Az, hogy elmulaszt az újszövetségi összefüggéshez hűen gondolkodni, szemléletesen látszik a lévita papokról tett megjegyzéseiben:

> *A lévita papok, akikre a szentély és ezzel Izrael egész népének védelmét bízták, mind férfiak, mégpedig az erőszak emberei – napjaikat állatok leölésével töltik, és először azért szentelik fel őket a papi szolgálatra, mert elég buzgóságuk volt Jahve iránt ahhoz, hogy megöljék izraelita honfitársaikat (2Móz 32,25–29).*

Ezt azért mondja, hogy a gyülekezetekben a férfi presbiterek mellett érveljen! ***Ez azonban egy világnyira van az új szövetség életétől.*** Olyan Megváltót követünk, aki arra tanít minket, hogy tegyük le fegyvereinket, szeressük ellenségeinket, imádkozzunk azokért, akik üldöznek minket, tartsuk oda a másik arcunkat, ne üssünk vissza, a rosszat jóval győzzük le, az ellenkezőket szelídséggel igazítsuk helyre, és a bűnösöket hozzuk vissza tévelygésükből.[18] Az Újszövetségben egyetlen hívőt sem szólítanak fel arra, hogy hívőként erőszakot alkalmazzon mások ellen.[19] Hadakozásunk fegyverei lelkiek, nem a világ fegyverei (2Kor 10,3–5). Pál „papi szolgálata" nem ölésből áll, hanem Isten életről szóló örömhírének hirdetéséből (Róm 15,16). Jézus minden követőjét, férfiakat és nőket egyaránt, arra hívják, hogy lelki fegyverekkel készüljenek fel a lelki harcra, amely nem test és vér ellen folyik (Ef 6,10–18).[20]

A bibliai teológia összefüggésében nézve a lévita papság jelentése egyenesen ellentétes Wilson következtetésével. A régi szövetség papsága előremutatott Jézus Krisztusnak, a mi nagy főpapunknak a szolgálatára, akiben minden hívő pappá lesz, férfiak és nők egyaránt (Zsid 2–10; 1Pt 2,9; Jel 1,6; 5,10). Ha a

lévita papságot Isten népének vezetésére és védelmére vonatkozó tanításnak tekintjük, akkor a tanulság az, hogy az új szövetségben férfiak és nők egyaránt elhívást kapnak ezekre a feladatokra.[21]

Wilson érve az első teremtéssel itt egyszerűen irreleváns. Nem kell arról vitatkoznunk, mennyiben vannak a férfiak másképp „bekötve", mint a nők, ahhoz, hogy megértsük a keresztény szolgálatot. Kétségtelen, hogy a férfiaknak általában nagyobb az izomerejük, mint a nőknek.[22] ***A testi tulajdonságok, mint az izomerő, azonban nem képesítenek egy gyülekezet vezetésére.*** Presbiternek lenni lelki jellemvonásokat és ajándékokat kíván ahhoz, hogy a Krisztusban kapott új életet előmozdítsuk, tápláljuk és védelmezzük.

Éppen ez a gondolati keret (régi szövetség / új szövetség, jelenlegi korszak / eljövendő korszak, első teremtés / új teremtés) adja meg Pálnak a szabadságot, hogy a Gal 3,28-ban („nincs férfi és nő") egyenesen ellentmondjon az 1Móz 1,27-nek („férfi és nő"). Levelében az első teremtés – amelyet az engedetlenség megrontott – és a Jézus Krisztus által elkezdődött új teremtés közötti ellentét lebeg a szeme előtt (Gal 1,4; 6,15). A Krisztusban való új teremtésben a férfinak és a nőnek már nincs ugyanaz a jelentősége, mint korábban. Ahogyan a zsidók és a pogányok közötti megkülönböztetés eltörlése Krisztusban (noha testileg továbbra is fennállt) következményekkel járt az Isten új családjában tanúsított magatartásra nézve (lásd Gal 2,11–21; 6,15–16), úgy a férfi és a nő közötti megkülönböztetés eltörlése Krisztusban (noha testileg továbbra is fennállt) szintén következményekkel járt a magatartásra nézve: a nők az evangélium teljes jogú munkatársaivá lettek.

Krisztusban új korszak kezdődött. Jézus működésében már jelezte magát, és döntő módon azzal kezdődött el, hogy Jézus legyőzte a halált a kereszten, és feltámadt egy új életre, amelyben soha többé nem hal meg. Ezt az új életet a Szentlélek ajándéka által megosztja azokkal, akik követik Őt. Ezért idézi Péter pünkösd napján Jóel próféciáját az eljövendő korszakról (ApCsel 2,17–18):

> *„És lészen az utolsó napokban, azt mondja Isten, kitöltök az én Lelkemből minden testre: és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok, és a ti ifjaitok látásokat látnak, és a ti véneitek álmokat álmodnak. Sőt még az én szolgáimra és az én szolgálóleányaimra is kitöltök azokban a napokban az én Lelkemből, és prófétálnak."*

A Lélek új életében a régi társadalmi különbségek nem számítanak. A Lelket mindenki megkapja. Ahogyan Jézus mondta: „Meg van írva a prófétáknál: És mindnyájan Istentől tanítottak lesznek" (Jn 6,45, az Ézs 54,13-ra hivatkozva; lásd még Jer 31,31–34).

A lelki ajándékok – a vezetésre és tanításra szólók is – összefüggésben vannak Isten országa korszakának a Lélek által való beköszöntésével, és ezért nemre való tekintet nélkül adatnak:

- Az ApCsel 2-ben a nőknek prófétálniuk kell (17–18. v.), és világos, hogy nők valóban hozzátartoztak a százhúszak csoportjához, akik megkapták a Lelket. A prófétálás a vezetés egyik formája.
- A Róm 12,3–8 szerint a „mindenkinek" kiosztott ajándékok közé tartozik a prófétálás, a tanítás és a vezetés.
- Az 1Kor 12 szerint a „mindenkinek" (7. v.) kiosztott ajándékok közé tartozik a bölcsesség beszéde (8. v.), az apostolok, próféták és tanítók (28. v.).[23] Itt nagyon feltűnő, hogy a Lélek „mindenkinek osztogat, amint akarja", anélkül, hogy a nemek közötti megkülönböztetésre bármi utalna.
- Az Ef 4,11 semmilyen nemek szerinti megkülönböztetésre nem utal az apostolok, próféták, evangélisták, pásztorok és tanítók között (vö. az 1Kor 11 prófétanőit, a tanító Priszcillát az ApCsel 18-ban és Pál női munkatársait a Róm 16-ban).

- A Kol 3,16 szerint azok, akik intéssel és tanítással védelmezik a gyülekezetet, lehetnek férfiak vagy nők.
- Az 1Pt 4,10–11 szerint „mindenki” hirdetheti „Isten beszédeit”.

Ha komplementárius szemüveg nélkül olvassuk a Bibliát, ezek a tanítások megerősítik azt a tanulságot, hogy a lévita papság helyébe a Krisztusban hívők egyetemes papsága lépett. ***Ha Péter és Pál úgy gondolja, hogy a gyülekezet vezetése csak férfiaknak van fenntartva, akkor miért szólnak a vezetés ajándékairól szóló tanításaik férfiaknak és nőknek egyaránt, anélkül, hogy ezt a korlátozást világossá tennék? A lelki ajándékokról szóló tanítások azt mutatják, hogy az új szövetségben a gyülekezet vezetése tekintetében nincs különbség férfiak és nők között.***

Ennek az sem mond ellent, hogy Jézus tizenkét apostolt választott ki új mozgalma alapító apostolaivá. Igen, mindnyájan zsidók, szabadok és férfiak voltak. ***Ő azonban egy átmeneti időszakban, az új szövetség felavatása előtt nevezte ki őket.*** A tizenkét pátriárkára utalva Isten népének helyreállítását jelképezték mint Jézus követői.

Vitathatatlan, hogy pünkösd után, a Lélek korszakában, a későbbi gyülekezetvezetők lehettek nem zsidók vagy rabszolgák is. Az, hogy a tizenkettő zsidó és szabad volt, nem érv az ilyen vezetők ellen. Ugyanígy a tizenkét apostol férfi volta sem érv az ellen, hogy a későbbi vezetők nők is lehetnek.

Bibliai exegézis

Most Wilson azon tételéhez fordulunk, hogy a presbiterek feladata az, hogy a nyáj pásztoraiként őrizzék és védelmezzék a gyülekezetet, valamint ahhoz, ahogyan Pál listáját értelmezi a gyülekezeti presbiterek alkalmassági feltételeiről. Wilson úgy véli, hogy mindkettő előírja: csak férfiakat lehet presbiternek állítani.

Egyetértünk abban, hogy az Újszövetség szerint a presbiterek egyik feladata az, hogy a nyáj pásztoraiként őrizzék és védelmezzék a gyülekezetet***. De sem a „pásztorok” metaforája, sem feladatuk jellege nem utal arra, hogy a presbitereknek férfiaknak kell lenniük.***

A Bibliában a pásztorok nemcsak férfiak, hanem nők is (1Móz 29,9; 2Móz 2,16–17), így ez a metafora nem foglal magában nemhez kötött követelményt.

Ami a feladat jellegét illeti, egyetértünk abban, hogy több férfi alkalmas a fizikai harcra, mint nő. Ha valódi farkasok támadnak meg egy valódi nyájat, a férfi pásztorok talán alkalmasabbak, mint a női pásztorok. Ennek azonban semmi jelentősége nincs a gyülekezeti presbiterség feladata szempontjából, amely lelki jellemvonásokat és ajándékokat kíván, amelyek férfiaknak és nőknek egyaránt sajátjai.

Ez nagyon világossá válik, ha megnézzük a gyülekezeti presbiterek Pál által megnevezett alkalmassági feltételeit.[24]

Az első Timóteus-levélben Pál aggodalmát fejezi ki bizonyos alkalmatlan vezetők miatt (1,7), akik tévesen tanítanak (1,3), és akiknek nemét nem határozza meg (1,3, görögül tisin, a tis – valaki, bárki – szóból). Közvetlenül azután, hogy az 1Tim 2,15-ben nőkről szólt, Pál a vezetők alkalmassági feltételeihez fordul, és nemre semleges bevezetéssel kezdi: „ha valaki (tis) arra vágyik, hogy felügyelő legyen …” (3,1).

Egyetlen látszólagos kivétellel minden magatartás és feltétel, amelyet Pál ezután felsorol, nőkre is érvényes lehet. Akár ösztönösen, akár szándékosan, Pál aláhúzza azt az üzenetet, hogy a nőknek is megle-

hetnek a presbiteri tisztséghez szükséges képességeik. Ezt úgy teszi, hogy ugyanazokat vagy hasonló görög szavakat és gondolatokat használja, amikor az első Timóteus-levél és a Titusz-levél más helyein nőkről ír. Végigmegyünk az első Timóteus-levél listáján:

- A presbiterség jó munka (3,1); Pál elvárja a nőktől, hogy jó munkát végezzenek (5,10).
- A presbitereknek feddhetetlennek kell lenniük (3,2); Pál elvárja a nőktől, hogy feddhetetlenek legyenek (5,7).
- A presbitereknek józannak kell lenniük (3,2); Pál elvárja a nőktől, hogy józanok legyenek (3,11).
- A presbitereknek önuralommal kell bírniuk (3,2); a nőktől Pál elvárja, hogy önuralommal bírjanak (2,9.15).
- A presbitereknek tisztességesnek kell lenniük (3,2); a nőktől Pál elvárja, hogy tisztességesek legyenek (2,9).
- A presbitereknek vendégszeretőnek kell lenniük (3,2); a nőktől Pál elvárja, hogy vendégszeretők legyenek (5,10).
- A presbitereknek tanításra alkalmasnak kell lenniük (3,2); a nőktől Pál elvárja, hogy jóra tanítók legyenek (Tit 2,3).
- A presbiterek nem lehetnek részegesek (3,3); a nőktől Pál elvárja, hogy ne legyenek iszákosak (Tit 2,3).
- A presbiterek ne legyenek pénzsóvárok (3,3); a nőktől Pál elvárja, hogy ne ékesítsék magukat arannyal, gyöngyökkel és drága ruhával (2,9).
- A presbiterek jól igazgassák háznépüket (3,4); Pál elvárja a nőktől, hogy igazgassák háznépüket (egy olyan szóval, amely az erős despoteō fogalom összetétele) (5,14).
- A presbitereknek méltósággal kell kordában tartaniuk gyermekeiket (3,4); Pál elvárja a nőktől, hogy méltóságot mutassanak (3,11).
- A presbiterek nem lehetnek újonnan megtértek, akik kevélységből ítéletbe esnek (3,6); Pál elvárja a nőktől, hogy alázatosak legyenek, és ne essenek ítélet alá (5,10.12).
- A presbitereknek jó bizonyságuk legyen a kívülállóktól (3,7); a nőktől Pál elvárja, hogy jó bizonyságuk legyen másoktól (5,7.10).

Pál még egy sor további tulajdonságot is megnevez: szelíd, nem erőszakos (vö. 1,13!) és nem civakodó (3,3). Vitathatatlan, hogy ezek a tulajdonságok nőknél is megtalálhatók. Pál tehát legalább tizenhat olyan tulajdonságot vagy magatartást sorolt fel, amely bizonyosan férfiaknál és nőknél egyaránt előfordulhat. Úgy tűnik, abból indul ki, hogy a nők is megfelelhetnek ezeknek a feltételeknek.

Pál megfontolásai összhangban vannak más megjegyzéseivel is, amelyeket Isten népének gondozásáról tesz, és amelyek női képeket is magukban foglalnak. Saját szolgálatát, valamint Szilvánuszét és Timóteusét a thesszalonikaiak között úgy írja le, mint ami szelíd volt, mint egy gyermek, mint a szoptatós anya a saját gyermekeivel (1Thessz 2,7). A galatákért végzett szolgálatában az Újszövetség egyik legmeghökkentőbb metaforájával úgy látja magát, mint egy várandós asszonyt, aki gyermeket szül (Gal 4,19).

Mindez nagyon messze van Wilson elképzelésétől, hogy a presbiterek alkalmassági feltételei egy jellegzetesen férfias védelmező feladatot írnak elő, és kizárólag férfiaknak szólnak. A szövegek következetesen azt mutatják, hogy ez nem felel meg Pál gondolkodásának.

Az alkalmassági feltételek listájában az egyetlen látszólagos kivétel az, hogy a presbiter legyen mias gunaikos andra – szó szerint: „egyasszonyú férfi” (3,2). Ez a szólás a keresztény szexuáletika mércéjének

való megfelelésre vonatkozik – nem szexuálisan szabados és nem többnejű. ***A szövegösszefüggés és a görög nyelv működésmódja alapján ezt a szólást itt általánosan kell érteni, vagyis férfiakra és nőkre egyaránt érvényes. (Ha egy görög szerző férfiakra és nőkre egyaránt utalni akar, szokásos, hogy egy megfelelő, férfiakra vonatkozó főnevet használ.)***[25]

Pál presbiterekre vonatkozó alkalmassági feltételeinek nemre semleges megfogalmazása talán meglepi azokat az olvasókat, akik az 1Tim 3 angol fordításait ismerik, ezekben ugyanis hagyományosan számos hímnemű névmás és melléknév szerepel, amelyek Pál görög szövegében nem fordulnak elő. ***Kiemelkedő, magasan képzett komplementárius teológusok, mint Douglas Moo és Tom Schreiner, mégis egyetértenek abban, hogy az alkalmassági lista megfogalmazása nem zárja ki a nőket.***[26] ***Úgy tűnik, még John Piper és Wayne Grudem is elfogadja ezt.***[27]

Bár Pál listáját rendszerint „alkalmassági feltételeknek" nevezzük, szinte minden tudós és egyházi tekintély helyesen inkább útmutatásként, mint előírásként érti. Nem gyülekezeti rendtartásról van szó, amely jogilag meghatározná a presbiteri tisztség feltételeit; ez egy tanács egy közeli munkatársnak írt levélben. Nem tudunk egyetlen nagyobb egyházi csoportosulásról sem, amely megkövetelné a presbiterektől, hogy házasok legyenek (a 2. v. szó szerinti olvasata), vagy hogy legalább két gyermekük legyen (4. v.). Ha ezt előírásnak szánták volna, maga Pál, sőt még a Főpásztor, az Úr Jézus sem jöhetne szóba gyülekezeti presbiterként.

Melyek hát Wilson indokai arra, hogy a listát úgy értelmezze, hogy a presbiteri tisztség férfiakra korlátozódik? Hét pontot hoz fel.

Először azt mondja, hogy a presbiterekről „feltételezik, hogy férfiak". Ha úgy érti, hogy Pál abból indul ki, hogy sok presbiter férfi lesz, egyetértünk vele. Ha azonban úgy érti, hogy Pál abból indul ki, hogy presbiterek csak férfiak lesznek, akkor úgy gondoljuk, téved. ***A listában nincs ilyen feltételezés, mivel nincs megalapozott ok arra, hogy a*** *mias gunaikos andra* ***kifejezést úgy olvassuk, mintha csak férfiakra vonatkozna.*** De még ha Wilson első pontja helytálló volna is, álláspontját ez nem erősíti meg, mert egy a sok feltételezés közül még nem feltétel.

Másodszor azt mondja, hogy a presbiternek „egyetlen asszony férjének" kell lennie. Ez a mias gunaikos andra szólásra utal. Wilson nem magyarázza meg, miért tartja a szövegösszefüggésben helytelennek, hogy ezt a kifejezést általános értelemben vegyük. ***Wilson álláspontja ütközik azzal, hogy Pál (1) listáját nemre semleges módon vezeti be, (2) tizenhét tulajdonságot vagy magatartást sorol fel, amelyek közül (Pál felfogása szerint) tizenhat bizonyosan megtalálható nőknél, és (3) a tizenhetediket olyan módon fogalmazza meg, amely nemre semlegesen is olvasható (a görög nyelv szerkezete miatt), és mégis (4) azt szándékozná, hogy a tizenhetediket olyan előíró követelményként értsék, hogy a presbitereknek férfiaknak kell lenniük. Ez nem hihető.***

Ellentmond annak a felfogásnak is, hogy a lista inkább útmutató, mint előíró. Wilson nézetéből az következik, hogy akik megengedték John Stottnak, hogy lelkipásztorként szolgálja a gyülekezetet, engedetlenek voltak Isten Igéjével szemben, mert Stott nőtlen volt.

Harmadszor Wilson ezt mondja:

> *A gyülekezet család, amelyben apák és anyák is vannak, és amelynek égető szüksége van rájuk (pl. 5,1–2), és ez erős jel arra, hogy Pál a felügyelőket apáknak látja.*

Ennek az érvelésnek a logikáját azonban nehéz megérteni. Ha az egyház olyan család, amelynek apákra és anyákra egyaránt szüksége van, akkor ebből az következne, hogy férfiaknak és nőknek egyaránt pres-

bitereknek kellene lenniük.

Negyedszer úgy véli, hogy a háznép jó igazgatásának és a gyermekek alárendeltségben tartásának követelménye (3,4) „erős jel" arra, hogy Pál a presbitereket férfiaknak tekinti. Mivel azonban a nők is igazgatnak háztartást és nevelnek gyermekeket,[28] Wilson meggyőződésének alapja nem látható be.

Ötödször a tanításra való alkalmasság követelményével érvel (3,2):

> *Pál ezt éppen most tiltotta meg a nőknek (2,12; az a tény, hogy számtalan vita folyik arról, pontosan mit értett ezen, nem akadályozhat meg minket abban, hogy lássuk a nyilvánvaló összefüggést).*

A számtalan vita azonban komoly kérdéseket vet fel, amelyeket nem lehet ilyen egyszerűen elintézni. A nem komplementárius teológusok úgy értik a 2,12-t, hogy az bizonyos nők tévtanítását tiltja. Valódi nehézségek vannak az 1Tim 2,12 komplementárius fordításaival és értelmezéseivel, többek között:

Mivel Pál levelének célja a tévtanítás elleni küzdelem (az 1,3-tól kezdve), miért olvassák a 2,12-t úgy, mint ami a nők helyes tanítását tiltja, és nem úgy, mint ami a nők téves tanítását tiltja?

Ha Pál általános szabályt akar felállítani, miért mondja azt, hogy ouk epitrepō – „nem engedem meg"? Sehol a Bibliában nincs példa arra, hogy ezt a kifejezést általános szabály felállítására használnák.

Ha Pálnak a 2,12-ben a gyülekezetben gyakorolt jogos lelkipásztori tekintélyről van szó, miért használja az authenteō igét a tekintély gyakorlására szolgáló szokásos szavak valamelyike helyett?

A komplementáriusok az authenteō igét úgy fordítják, hogy „tekintélye van" vagy „tekintélyt gyakorol", de egyetlen világos példát sem tudnak felhozni erre a jelentésre Pál kora előttről, Pál korából vagy azt követően mintegy 300 évig.[29]

Wilson érve a tanításról azonban még komplementárius olvasat mellett is célt téveszt, mivel Pál az 5,17-ben világossá teszi, hogy nem minden presbiter tanít.[30]

Hatodszor a 3,11-re hivatkozik, ahol a diakónusok alkalmassági feltételeinek közepén – amelyek a 3,8-ban kezdődnek és a 3,12-ben folytatódnak – kifejezetten nőket említ. A 3,11 alapján Wilson „szinte lehetetlennek" tartja, hogy Pál nőket is presbiternek szánt volna. Ezzel azonban túloz. A kommentátorok nem biztosak a 3,11 szándékát illetően. Az angol fordítások nem értenek egyet abban, hogy Pál a 3,11-ben „asszonyokról", „a diakónusok feleségeiről" vagy „diakónusnőkről" beszél-e. A kommentátorok öt különböző értelmezést javasoltak.

Egy egyszerű olvasat az, hogy Pál a 2,15-ben nőkről beszél, majd a presbiterek alkalmassági listáját nemre semleges bevezetéssel kezdi (3,1), így az olvasók számára már világos, hogy az első lista férfiaknak és nőknek egyaránt szól. A diakónusok listája azonban közvetlenül a hímnemű diakonous kifejezéssel kezdődik, így diktálás közben észreveszi, hogy jeleznie kell, csak férfiakra gondol-e, vagy nőkre is. Ezt a jelet adja meg a 3,11-ben: női és férfi diakónusokról egyaránt beszél. Andrew Bartlett ezt az egyszerű olvasatot részesíti előnyben. Terran Williams más értelmezéseket részesít előnyben, amelyek szintén nem egyeztethetők össze Wilson nézetével.[31]

Ezenkívül már láttuk, hogy Wilson nem vette figyelembe a presbiterek alkalmassági listájának általános nyelvezetét, a nőkhöz is illő tulajdonságaival és magatartásaival. Ezért Wilson ítéletének a 3,11 jelentéséről csekély a súlya. ***És ha Pál valóban minden gyülekezet számára azt a szabályt akarja felállítani, hogy csak férfiak lehetnek presbiterek, miért nem mondja ki ezt sehol ilyen világosan és félreérthe-***

tetlenül? Miért hagyja olvasóira, hogy egy diakónusokról szóló szakaszból bizonytalan következtetéseket vonjanak le a presbiterekről?

Hetedszer: Wilson megállapítja:

> *Még az egalitárius írásmagyarázók is gyakran egyetértenek abban, hogy ezek a követelmények „a felügyelőt férjként és apaként ábrázolják" (Towner), és hogy „Pál a felügyelőt következetesen férfiként említi" (Wright). Legalábbis ebben a szövegben a presbiteri tisztség nem nemre semleges.*

Ez az állítás azonban nem alapos kutatás eredménye.

Philip Towner idézete Townernek a Timóteushoz és Tituszhoz írt levelekhez készült kommentárjából származik. Annak a fejtegetésnek a része, amelyben a mias gunaikos andra jelentését tárgyalja. Wilson nem helyesen adta vissza, amit Towner ír. Towner nem azt írja, hogy az alkalmassági feltételek a felügyelőt férjként és apaként ábrázolják. Amit valójában ír, az az, hogy „a kódex háztartásra vonatkozó feltételezései … a felügyelőt férjként és apaként ábrázolják" (kiemelés tőlünk). Ezzel ismét a feltételezés érvénél vagyunk, amelyben sem Wilsonnal, sem Townerrel nem értünk egyet, de amely mindenképpen célt téveszt, mivel egy feltételezés nem feltétel.

Az, ahogyan Wilson Tom Wright kommentárjának jelentőségét bemutatja, véleményünk szerint még félrevezetőbb. Az idézet Wright áhítatos könyvéből származik a lelkipásztori levelekről, a Paulus für alle sorozatból. Wilson úgy mutatja be Wright kommentárját, mintha az azt a nézetet támasztaná alá, hogy „a presbiterség nem nemre semleges", hanem kizárólag férfiaknak van fenntartva. Ez az ellentéte annak, ahogyan Wright látja. Íme, mit mond Wright:

> *Pál a püspököt következetesen férfiként említi. Ha az Újszövetség többi részét olvasom, úgy gondolom, ez inkább arra vezethető vissza, hogy a görög nyelvtan rendszerint a két nemre együtt utal, és hogy az egyház korai idejében a legtöbb gyülekezet vezetői valószínűleg férfiak voltak. Nem úgy látom, hogy ez kizárná a nőket ebből a különleges szolgálatból és elhívásból.*

Az első századi görög nyelv szakszerű ismerete alapján az egalitárius Wright, éppúgy, mint a komplementárius Moo és Schreiner, nem lát Pál alkalmassági listájában a nőket kizáró szabályt.

Hová jutunk tehát Wilson hét indokával, amelyek alapján Pál listáját úgy értelmezi, hogy az kizárja a nőket a presbiteri tisztségből? Egyik sem megalapozott. Ebben a kérdésben Moo-nak, Schreinernek és Wrightnak igaza van, Wilson pedig téved.

Valódi komplementaritás

Megvizsgáltuk Wilson központi tételét: a bibliai történet minden szakaszában a férfiak feladata, hogy őrizzék és védelmezzék Isten népét. Megállapítottuk, hogy a bibliai történetet tekintve téves, ellentmond a bibliai teológiának, és bibliai exegézise nem állja meg a helyét. Wilson cikke nem képes bibliai alapot adni a komplementarizmusnak.

Wilson álláspontjának valósága az, hogy semmivé teszi a férfiak és a nők közötti szép különbséget. Ezt azért teszi, mert tagadja az Isten képére teremtett férfiak és nők teljes bibliai komplementaritását. Miközben a férfiakat nem korlátozza, a nőket olyan módon korlátozza, ahogyan Isten nem akarja. Elzárja a nők hozzájárulását a gyülekezet vezetéséhez.

Ez megfosztja a gyülekezetet azoktól az ajándékoktól és erőforrásoktól, amelyeket Isten adott neki. A komplementárius Wayne Grudem joggal mondta:

> *Isten sok belátást és bölcsességet adott a nőknek … és … minden gyülekezetvezető, aki elmulasztja hasznosítani a nők bölcsességét, valóban balgán cselekszik.*[32]

De van még más is, ami Wilson cikkében téves.

A nemi különbség túlhangsúlyozása

Ahogyan Wilson a bibliai történetet érti, abban a nők csak nőként szolgálnak, olyan módon, amely kiegészíti a férfiakat. Mintegy 26 példát sorol fel, és ezt mondja:

> *Ezekben az esetekben az érintett nők mind kifejezetten nőként szolgálják Isten népét.*

Kifejti:

> *E példák ereje abban a tényben rejlik, hogy a nők mindenféle olyan dolgot tehetnek, amelyet a férfiak nem tudnak vagy nem tesznek, és fordítva.*

Ezt könnyű megérteni egy olyan esetben, mint Mária, Jézus anyja. Csak egy nő lehet anya. Sok más példáját azonban nyugodtan nevezhetjük különösnek. Például:

- Débora vezeti Izraelt; de egy férfi is vezethetné Izraelt, és sokan meg is tették.
- Anna és Mária zsoltárokat és énekeket szereznek, amelyek a Szentírásban szerepelnek, de Dávid és Ászáf is.
- Hulda és Fülöp leányai prófétálnak; de sok férfi is ezt teszi.
- Kloé gyülekezetet vezet, de férfiak is ezt teszik.
- Lídia üzletet vezet; de egy férfi is vezethet üzletet, és sokan teszik is.
- Evódia és Szüntükhé Pál munkatársai az evangéliumban; de sok férfi is az – Pál ugyanazt a görög kifejezést (sunergos) használja Timóteus, Apollós, Szilvánusz (Szilász) és Titusz leírására.
- Júnia apostol, de sok férfi is az.

Izrael vezetése, énekek szerzése, prófétálás, gyülekezet vezetése, vállalkozás vezetése, munkatársként való részvétel az evangéliumban és apostoli munka – ezek nem nemhez kötött feladatok, mint egy apa vagy egy anya feladatai.

Wilsont annyira hatalmába keríti az a gondolat, hogy minden emberi tevékenységet nemek szerint megkülönböztetettnek tekintsen, hogy az 1Tim 5,1–2-t tévesen olvassa és alkalmazza.

Pál ezt tanácsolja Timóteusnak: „Az idősebb férfit ne feddd meg, hanem bátorítsd, mint apádat, a fiatalabb férfiakat mint fivéreidet, az idősebb asszonyokat mint anyáidat, a fiatalabb asszonyokat mint lánytestvéreidet, teljes tisztaságban.” (ESV) Wilson elismeri, hogy e tanács összefüggése az „emberekkel való bánásmód Isten családjában”. Úgy véli azonban, hogy ez „a munkahelyen” is érvényes, és azt tanácsolja, hogy munkatársainkkal kifejezetten mint apákkal, anyákkal, lánytestvérekkel vagy fivérekkel bánjunk, és ne mint „nemileg semleges egységekkel vagy nem nélküli, homogén munkásokkal”.

A jogásznők vagy tudósnők furcsának találnák, ha egy keresztény jogász vagy tudós a munkahelyen elsősorban anyaként vagy lánytestvérként közeledne hozzájuk, és nem elsősorban kollégaként vagy kollé-

ganőként, akinek a neme a munkája szempontjából (legfeljebb) csekély jelentőségű. Úgy tűnik, Wilson elfelejtette saját korábbi intését, amelyet az 1Móz 1,27-ből vezet le:

> *A férfiak és a nők együtt hordozzák Isten képmását, és identitásunkat sokkal alapvetőbben határozza meg emberlétünk, mint a nemünk. Elsősorban emberek vagyunk, csak másodsorban férfiak vagy nők …*

Ez az intés helyreállítja a helyes egyensúlyt. Egy női vezető vagy munkatársnő elsősorban vezetőként vagy munkatársként szolgál, és csak másodsorban nőként. Nőként talán olyan tulajdonságokat és meglátásokat hoz magával, amelyek eltérnek egy férfiéitól. Ez ugyan a komplementaritás előnye, de nem vezetésének vagy munkájának fő jellemzője.[33]

Összegzés

A komplementarizmusban sok tehetséges bibliatanító van, akik rendszerint gondosan bánnak Isten Igéjével. De amikor férfiakról és nőkről gondolkodnak, úgy tűnik, ez ködöt támaszt, amely rontja olvasásukat és gondolkodásukat.[34]

Wilson azzal a megjegyzéssel zárja cikkét, hogy a gyülekezetet családként kell szemlélni. Egyetértünk vele, de tévesen feltételezi, hogy ez igazolja a vezetés férfiakra korlátozását:

> *Ha tagadjuk, hogy nők [sic] presbiterek lehetnek, az úgy hangzik, mintha tagadnánk, hogy nők vállalatvezérigazgatók lehetnek, de inkább olyan, mintha tagadnánk, hogy nők apák, férfiak pedig anyák lehetnek.”* [35]

Minden tiszteletünk ellenére testvérünk iránt: ez zavaros és bibliaellenes.

Zavaros, mert ellentmond a komplementaritás tulajdonképpeni céljának. Maga Wilson mondja:

> *A kereszténységben a férfi és a nő együtt hordozza Isten képmását, és sem a férfi, sem a nő nem képes a másik nélkül teljesen kifejezni azt.*

A férfiak és a nők egyenlők (Isten képmására teremtett emberek), és különböznek is egymástól (férfinak és nőnek teremtettek). Amennyiben egyenlők, férfiak és nők egyaránt mutathatnak jó jellemet, és lehetnek lelki vezetői képességeik. Amennyiben különböznek, különböző módon járulhatnak hozzá a vezetéshez. Míg maga Jézus Isten tökéletes képmása volt, a gyülekezetvezetők nem Jézus. A gyakorlatban Isten képmásának teljes kibontakozását megkönnyíti, ha a gyülekezet vezetői között férfiak és nők is vannak. A szép különbség a közös vezetésben mutatkozik meg.[36]

Bibliaellenes, mert a Szentírás sehol sem használja az „apák” szót a gyülekezetek presbitereinek metaforájaként vagy leírásaként. A gyülekezet mint család bibliai metaforája nem valamely földi lelkipásztort ábrázol családapaként, hanem Istent mint Atyát és Isten népét mint gyermekeket (Jn 1,12–13), Jézussal mint elsőszülöttel és a hívőkkel mint az Ő testvéreivel és testvérnőivel (Róm 8,29; Zsid 1,5–6; 2,10–11). Vezetőink a mi idősebb testvéreink Krisztusban. A hívők Isten családja, nem a presbiterek családja.

Még egyszer hangsúlyoznunk kell, hogy az a felfogás, hogy nők és férfiak egyaránt képesek szolgálatot és vezetést gyakorolni, nem jelenti azt, hogy a nők és a férfiak teljesen felcserélhetők és különbségek nélküliek. Az a hit, hogy mindketten vezethetnek, nem csúszás a nemi identitásról szóló világi ideológiák felé. Ennyiben sok mindennel egyetértünk, amit Wilson cikke első részében a teremtésbeli különb-

ségekről mond; a második részben tett lépés azonban, hogy abszolút megkülönböztetést tegyen a presbiteri tisztségre való alkalmasságban, ahogyan megmutattuk, téves.

A komplementarizmus, amely meghamisítja a szép különbséget, továbbra is árt sok gyülekezetnek és sok hívőnek, és korlátozza őket. Nem bibliai. Nem szükséges. Tragédia. Hadd oszoljon el a köd. Itt az ideje, hogy magunk mögött hagyjuk.

A szerzők:

Andrew Bartlett QC, a Men and Women in Christ: Fresh Light from the Biblical Texts (IVP, 2019) szerzője.

Dr. Ian Paul, szabadúszó szerző, teológus és blogger, Associate Minister a nottinghami St. Nic's Churchben (Egyesült Királyság), vendégoktató a sheffieldi St. Hild College-ban (Egyesült Királyság), korábban tanulmányi dékán és újszövetségi oktató a nottinghami St. John's College-ban (Egyesült Királyság).

A kritikát támogatják:

Katia Adams, a The Table Boston Church vezető lelkipásztora (USA), az Equal: What the Bible Says about Women, Men and Authority (David Cook, 2020) szerzője.

Simon Benham, a Kerith gyülekezet vezető lelkipásztora (Nagy-Britannia).

Terran Williams, a *How God Sees Women: The End of Patriarchy* (*Hogyan látja Isten a nőket? A patriarchátus vége*) (Spiritual Bakery, 2022) szerzője, a fokvárosi Signal Church lelkipásztora (Dél-Afrika).

Eredeti: Ian Paul és Andrew Bartlett, „Spoiling the Beautiful Difference", psephizo.com, 2022. június 24., https://www.psephizo.com/biblical-studies/spoiling-the-beautiful-difference/

Jegyzetek

1. A komplementarizmus olyan bibliamagyarázati rendszer, amelyet az 1970-es és 1980-as években dolgoztak ki az Egyesült Államokban. A férfi és a női „szerepek" szociológiai fogalmát vezette be a bibliamagyarázatba, hogy kizárólag férfiakból álló vezetést támogasson a családban és a gyülekezetben. Ebben különbözik a legtöbb történeti református felfogástól, mivel nem követel egységesen kizárólag férfi vezetést a tágabb társadalomban.
2. Denny Burk, „Eine Wegstation zum Egalitarismus: Ein Kommentar zu Aimee Byrd's Recovering from Biblical Manhood & Womanhood", 2020. július 7. Elérhető: https://equip.sbts.edu/article/way-station-egalitarianism-review-essay-aimee-byrds-recovering-biblical-manhood-womanhood/
3. Történetét elmondja, és a Szentírást is kifejti ebben: Terran Williams, How God Sees Women: The End of Patriarchy (*Hogyan látja Isten a nőket? A patriarchátus vége*) (Spiritual Bakery, 2022) (kapható a www.terranwilliams.com oldalon vagy az Amazonon).
4. Doktori disszertációjáról, amely könyv alakban megjelent, itt olvasható egy kedvező ismertetés: https://www.psephizo.com/biblical-studies/does-god-discipline-those-whom-god-loves/, kiváló könyvéről, a *God of All Things* című pedig egy vele készült interjú itt: https://www.psephizo.com/reviews/what-can-the-material-world-teach-us-about-god/.
5. Megjelent saját honlapján, a Think Theology oldalon 2020. november 20-án: https://thinktheology.co.uk/blog/article/beautiful_difference_the_complementarity_of_male_and_female Kisebb változtatásokkal újra megjelent a Gospel Coalition honlapján 2021. május 20-án: https://www.thegospelcoalition.org/article/beautiful-complementarity-male-female/
6. Például az a megállapítás, hogy a férfiak és a nők nem azonosak és nem felcserélhetők. Lásd az első felének bemutatását: https://www.psephizo.com/gender-2/beautiful-difference-the-complementarity-of-male-and-female/.
7. Hogy ne lépjük túl e cikk kereteit, vizsgálódásunk a gyülekezet vezetésére összpontosít, nem a családra. Megállapítjuk, hogy Wilson a házasságról és a családról szóló fejtegetésében teljesen figyelmen kívül hagyja az Újszövetség leghosszabb

szakaszát a házasságról és a férfi és nő személyes kapcsolatáról (1Kor 7), azt az egyetlen helyet, ahol Pál kifejezetten tanít a házasságon belüli tekintélyről és döntéshozatalról. Ez a szakasz a komplementáriusok számára némileg kényelmetlen, mivel arra mutat, hogy a férjnek és a feleségnek ugyanolyan tekintélye van, és hogy a döntéseket közös megegyezéssel kell meghozni (4–5. v.). Részletes kifejtését lásd: Andrew Bartlett, Men and Women in Christ: Fresh Light from the Biblical Texts (IVP, 2019), 2. fejezet.

8. Mirjámról, Déboráról és Huldáról, valamint a vezető szerepük kisebbítésére tett komplementárius kísérletekre adott válaszokról többet talál itt: Men and Women in Christ, 91–94 (5. fejezet, „Women's leadership and authority in the Old Testament” alatt).
9. A legtöbb írásmagyarázó megállapítja, hogy az ApCsel 18,19–21 görög szövege szokatlan és nem gördülékeny; a természetes olvasat az, hogy Priszcilla és Akvila alapította ott a gyülekezetet, Lukács azonban gondosan megemlíti Pál szoros kapcsolatát a gyülekezet kezdeteivel. Lásd Howard Marshall Acts (TNTC) 1980, 301; Ben Witherington Acts of the Apostles 1998, 557–8.
10. Arról, hogy Priszcilla helyreigazította Apollóst, a gyülekezet egyik fő tanítóját, lásd Men and Women in Christ, 207, 227 (11. fejezet, „The nature of the disagreement” alatt és „3. Authoritative teaching as a special category?” alatt), 240 (12. fejezet, „The historical context” alatt).
11. Júnia apostoli szolgálatáról lásd Men and Women in Christ, 299–306 (14. fejezet, „Women's prominence in the young churches” alatt). Az egész egyháztörténet során, egészen a komplementarizmus legutóbbi megjelenéséig, Júniát misszionárius apostolnőnek tekintették. Kiemelkedő helyzete valószínűleg megmagyarázza, miért volt Pállal együtt fogságban. Cikkében Wilson joggal ismeri el, hogy Júnia apostolnő volt.
12. A Bible Gateway 54 angol fordítása közül (2022. májusi állapot) csak négy fordítja a héber שמר szót „őrizni” jelentéssel. Ezenkívül négy „őrködni fölötte”, egy pedig „gondozni” jelentéssel fordítja. Az NIV és az ESV az általános egyetértést adja vissza („to work it and take care of it”; „to work it and keep it”).
13. Lásd az 'ēzer használatának szövegösszefüggését: 2Móz 18,4; 5Móz 33,7.26.29; Zsolt 20,3; 33,20; 70,6; 89,20; 115,9–11; 121,1–2; 124,8; 146,5; Hós 13,9; Ézs 30,5; Dán 11,34. (E helyek némelyikében arról van szó, hogy a remélt védelem elmarad.)
14. Ezenkívül Wilson azt mondja, hogy Ádám felelős a bűnesetért, és hogy mindnyájan Ádámban halunk meg, nem Évában. Ám Isten Ádámot és Évát is felelősségre vonja az 1Móz 3-ban. Hogy ne értsük félre az 1Móz 2–3-at, figyelnünk kell arra, hogy a szerző ügyesen kihasználja „Ádám” kettős jelentését: egyénként és az „emberiség” értelmében. Így például az 1Móz 3,22–24 szerint látszólag csak Ádámot zárják ki, de az emberiségről van szó. Pál érvelése az 1Kor 15,22-ben arra a gondolatra épül, hogy „Ádám” az emberiség képviselője.
15. Talán ő az a fajta asszony, akit Lemuél király anyja fia jövendő feleségének képzel: lásd Péld 31,1.
16. A Jel 21,12–14-ről bővebben lásd Ian Paul, Revelation (Tyndale New Testament Commentaries), 349–350.
17. Néhány példa: Mt 19,28; Mk 10,30; Lk 20,34–35; 2Kor 5,17; Ef 1,21; Tit 2,12; Zsid 6,5. E témáról és jelentőségéről rövid, de átfogó tanulmány: Ian Paul, Kingdom, Hope, and the End of the World; living in the now and not yet of eschatology (Grove Books, Cambridge, 2016).
18. Lk 22,49–51; Mt 5,39.44; 1Pt 2,21–23; Róm 12,17–21; 2Tim 2,25; Jak 5,20.
19. A Lk 22,38 („elég”) vagy feddés, vagy annak kijelentése, hogy két kard elég ahhoz, hogy útjuk a Gecsemáné kertbe és ottani tartózkodásuk ne szakadjon meg idő előtt. A Róm 13,1–4 a felsőbbség feladatát magyarázza, nem a gyülekezetét.
20. Maga Wilson írta 2022. május 5-én: „Jézus soha nem alkalmazott erőszakot emberek ellen, sem azért, hogy önmagát védje, sem azért, hogy ártatlanokat oltalmazzon. Arra tanítja tanítványait, hogy ugyanígy éljenek, ne álljanak ellen a gonosznak, és tartsák oda a másik arcukat (Mt 5; Lk 6). Valahányszor egy tanítvány az evangélium ügyében erőszakot próbál alkalmazni vagy azzal fenyeget, még ha ártatlanok védelméről van is szó, Krisztus megfeddi (Lk 9 és 22; Jn 19). Az apostolok rendszeresen úgy állítják elénk Jézus szenvedését, mint példát, amelyet a hívőknek követniük kell (Róm 12; Fil 2; 1Pt 2). … . Harcunk nem világi ellenségekkel, nem világi fegyverekkel folyik (Ef 6). A keresztények nem öléssel győznek, hanem halállal: a Bárány vére által, bizonyságtételük beszéde által, és azáltal, hogy nem szerették életüket mindhalálig (Jel 12).” https://thinktheology.co.uk/blog/article/how_should_christians_think_about_gun_control
21. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy egy különleges (férfi) lévita papság kialakulása maga is Izrael kudarcának jele, mivel csak azután jön létre, hogy a népet az aranyborjú bálványimádásra csábította (2Móz 32), amely ellen csak a léviták lázadnak fel (26–29. v.). Isten eredeti szándéka népével az volt, hogy mindnyájan „papok királysága” legyenek (2Móz 19,6), és ez a látomás most Krisztusban és Krisztus által valósul meg (Jel 1,6).
22. Az 1Pt 3,7 erre a tényre utal. Péter azt akarja mondani, hogy a keresztény férfiak legyenek figyelmesek feleségükkel szemben. Ez érdekes példája a testi komplementaritásnak, mert a nők általában erősebbek a férfiaknál az állóképesség, a fájdalomtűrés és a hidegtűrés tekintetében.

23. Az 1Kor 14,26-ban azok, akik próféciát vagy tanítást hoznak, lehetnek férfiak vagy nők, ahogyan ezt a 11,2–14,33-ban látjuk. A „tanítás” szó itt didachē, amelyet Pál tanítására is használnak az 1Kor 14,6-ban, valamint Jézus, az apostolok, Timóteus és a presbiterek tanítására is (Mt 7,28; ApCsel 2,42; 2Tim 4,2; Tit 1,9). Ami a nők beszédének korlátozását illeti az 1Kor 14,34–35-ben, erős kéziratos jelek utalnak arra, hogy ez a két vers betoldás, amely nem Páltól származik. Akik hitelesnek tartják, azoknak még elő kell állniuk (a) a bizonyítékok valóban valószínű magyarázatával, amely összhangban van állítólagos hitelességükkel, és (b) egy kielégítő olvasattal arról, hogyan illeszkednek a szövegösszefüggésbe. Lásd Men and Women in Christ, 9. és 10. fejezet.
24. Két lista van, az 1Tim 3,1–7-ben és a Tit 1,5–9-ben. Az első Timóteus-levél szakasza valamivel részletesebben fogalmaz. A listáról adott áttekintésünk innen származik: Men and Women in Christ, 318–319 (15. fejezet, „Do Paul's requirements include or exclude women?” alatt).
25. Így például az ApCsel 17,34-ben Damarisz (egy asszony) azok között az andres (férfiak) között van, akiket Pál megszólít (17,22), és akik Pál üzenetére válaszolnak. Részletes tárgyalása: Men and Women in Christ, 319–323 (15. fejezet, „Do Paul's requirements include or exclude women?” alatt). A héber nyelvhasználat hasonló. A „Ne kívánd felebarátod feleségét” parancs (2Móz 20,17) nem engedi meg egy asszonynak, hogy szomszédasszonya férjét kívánja.
26. Douglas Moo, 'The Interpretation of 1 Timothy 2:11-15: A Rejoinder'. (1981) TrinJ 2, új sorozat: 198–222, 211; Tom Schreiner, 'Philip Payne on Familiar Ground: A Review of Philip B Payne, Man and Woman, One in Christ” (2010) JBMW 15, 1. sz.: 33–46, 35.
27. Recovering Biblical Manhood and Womanhood: A Response to Evangelical Feminism, 56.
28. Péld 1,8; ApCsel 16,40; 1Kor 1,11; Kol 4,15; 1Tim 5,14; 2Tim 1,5; 3,14–15.
29. Az 1Tim 2-ről bővebben lásd Men and Women in Christ, 11–13. fejezet és 3–6. függelék; valamint How God Sees Women, 7. fejezet.
30. Mivel az alkalmassági lista inkább útmutató, mint előíró, nincs ellentmondás az 1Tim 3,2 („tanításra alkalmas”) és az 5,17 (csak néhány presbiter prédikál és tanít) között. Figyeljen arra is, hogy fordítva, egy ajándékkal megáldott személy taníthat anélkül, hogy presbiter volna (1Kor 14,26; Kol 3,16).
31. További részleteket és értelmezési javaslatokat talál itt: Men and Women in Christ, 325–326 (15. fejezet, „Do Paul's requirements include or exclude women?” alatt), és How God Sees Women, Appendix 5, 339–341.
32. Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine (1994), 944.
33. Amikor a nemi különbözőség gyakorlati hatásait vizsgáljuk a társadalomban, hasznos emlékeznünk arra, hogy a nemek közötti különbségek többsége kisebb, mint az egyes emberek közötti különbségek. A leggyorsabb férfi futók gyorsabbak a leggyorsabb női futóknál, de egy női sprinter gyorsabban fut, mint egy férfi teológus.
34. E jelenség néhány további példájáról lásd Andrew Bartlett rövid válaszát könyvének néhány különös ismertetésére: 'Complementarianism and a listening problem?', megjelent a Word from the Bird oldalon 2022. március 11-én, https://michaelfbird.substack.com/p/complementarianism-and-a-listening?s=r. (De kérjük, ne olvasson túl sokat bele abba, amit gondolunk. Láttunk már olyan eseteket is, amikor az egalitarizmus melletti pártos, ideologikus elkötelezettség hasonló hatással járt.)
35. Történetileg azok a teológusok, akik úgy gondolták, hogy csak férfiak vezethetnek, ezt a korlátozást következetesen az egész társadalomra alkalmazták, nem csupán szelektíven a gyülekezet vezetésére. Lásd https://www.psephizo.com/biblical-studies/the-historic-reading-of-1-tim-2/
36. Itt meg kell jegyeznünk, hogy ez nem azt jelenti, hogy nőknek és férfiaknak azonos számban kellene vezetőknek, tanítóknak vagy konferencia-előadóknak lenniük, hanem csupán azt, hogy nincs bibliai igazolása annak, hogy a nőket abszolút módon kitiltsák a vezető tisztségekből. E téma tárgyalását itt találja: https://www.psephizo.com/gender-2/should-women-be-on-platforms/ és az ezt követő cikkekben.